

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

КОСТЕНКО РОСТИСЛАВ ВАЛЕРІЙОВИЧ

УДК 378.013+332.45+330.092+332

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДО РОБОТИ
НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ
НА ОСНОВІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор педагогічних наук, професор
БОГДАНОВА Інна Михайлівна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», завідувач кафедри соціальної педагогіки, психології і педагогічних інновацій.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ІВАНЧЕНКО Євгенія Анатоліївна,
Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, декан обліково-фінансового факультету;

доктор педагогічних наук, професор
РОМАНИШИНА Людмила Михайлівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
консультант педагогічної консультації;

доктор педагогічних наук, доцент
ЄРМАКОВА Світлана Станіславівна,
Одеська державна академія будівництва та архітектури, доцент кафедри філософії, політології, психології та права.

Захист відбудеться 29 травня 2015 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Нищинського, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розіслано 28 квітня 2015 року.

Учений секретар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку економічних і фінансових відносин у європейському просторі та в Україні потребує особливої уваги щодо підготовки майбутніх спеціалістів до роботи на валютному ринку, здатних протидіяти негативним інфляційним процесам в економіці. В умовах економічної та фінансової криз зростає попит на іноземну валюту через прагнення перевести в неї кошти, що знецінюються, спотворюється структура споживання, знижується економічна активність, скорочуються інвестиції, збільшуються інвестиційні ризики, значно зростає кількість спекулятивних валютних операцій, що призводить до погіршення економічного становища, відбувається зниження обсягу виробництва, підвищення рівня безробіття, обмеження кредитних операцій. Означене призводить до соціальної напруженості, знецінення заощадження громадян, падіння рівня життя населення. За таких умов держава і суспільство потребують висококваліфікованих спеціалістів у галузі фінансів, валютного ринку та грошово-кредитної політики, які б володіли необхідними знаннями про валютний ринок, валютні операції, фінансові інструменти, центральні банки, інструменти грошово-кредитної політики, а також уміннями та навичками роботи з комп'ютерними програмами і технологіями, що пов'язані з роботою на валютному ринку.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив наявність досліджень, в яких висвітлено різні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців. Ґрунтовний теоретико-методологічний аналіз теоретичних засад економічної освіти подано у працях І. С. Каленюк, С. В. Мочерного, О. С. Падалки та ін. Професійну підготовку студентів різних спеціальностей досліджували О. А. Абдуліна, В. П. Андрущенко, Г. О. Балл, І. М. Богданова, А. М. Богуш, М. І. Дьяченко, С. С. Єрмакова, В. І. Загвязинський, І. А. Зязюн, Є. А. Іванченко, В. І. Ковальчук, О. В. Ковтун, В. А. Козаков, В. В. Корнешук, З. Н. Курлянд, А. Ф. Ліненко, В. І. Луговий, Н. Г. Ничкало, Л. М. Романишина, М. М. Солдатенко, А. О. Хомич, А. В. Хуторської, Г. Х. Яворська та ін.

Значну увагу вчені приділили дослідженням готовності особистості до різних видів професійної діяльності: в екстремальних умовах (М. І. Дьяченко, Л. А. Кандибович, В. А. Пономаренко), військової (М. І. Томчук), педагогічної (П. П. Горностай, Т. В. Іванова, М. В. Левченко, Л. Н. Разборова), спортивної (А. Д. Ганюшкін), психологічної готовності (О. Г. Мороз) тощо. Педагогічні проблеми впровадження інформаційних технологій і комп'ютерного навчання дисциплін у вищих навчальних закладах досліджували О. О. Гокунь, М. І. Жалдак, О. Ю. Комісаров, Ю. І. Машбиць, Н. В. Морзе та ін. Роль і місце комп'ютерно-орієнтованих

засобів навчання вивчали В. Г. Гетта, Р. С. Гуревич, О. М. Коберник, А. І. Терещук, Г. В. Терещук, В. П. Волинський, А. М. Гуржій, Ю. О. Жук та ін. Натомість використання комп'ютерних технологій у підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку у вищих навчальних закладах є недостатньо дослідженим, що засвідчує наявність низки суперечностей між: необхідністю реалізації потреби суспільства щодо сучасної підготовки економістів і реальним станом теоретико-методологічної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; потребою використання в освітньому процесі вищої школи спеціальної технології підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку і недостатньою розробленістю та впровадженням її на практиці; необхідністю усвідомлення майбутніми економістами використання комп'ютерних технологій в роботі на валютному ринку та їхньою недостатньою готовністю до впровадження їх у професійну діяльність, що зумовило вибір теми дисертаційного дослідження «Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми кафедри педагогіки «Інтегративні технології формування і розвитку особистісних та професійних якостей майбутніх фахівців» (№ 0105U000190), що входить до тематичного плану науково-дослідницької роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Автором досліджено теоретико-методичні та прикладні аспекти підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 6 від 29 січня 2009 р.) та узгоджено Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук у НАПН України (протокол № 3 від 28 квітня 2009 р.).

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні й апробації методологічних концептів і теоретичних засад експериментальної технології та педагогічних умов підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Завдання дослідження:

1. Визначити і науково обґрунтувати методологічні концепти та теоретичні засади підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

2. Обґрунтувати сутність і структуру феномена «готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій»; уточнити поняття «валютний ринок», «комп'ютерні технології».

3. З'ясувати стан підготовки майбутніх економістів до здійснення фундаментального і технічного аналізу валютного ринку.

4. Виявити компоненти, критерії, показники, схарактеризувати рівні готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

5. Визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

6. Забезпечити методичний супровід процесу підготовки майбутніх економістів до здійснення технічного та фундаментального аналізу валютного ринку.

7. Розробити й апробувати експериментальну технологію підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх економістів.

Предмет дослідження – зміст та експериментальна технологія підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Загальна гіпотеза дослідження. Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій є складовою цілісної підготовки майбутнього фахівця і розглядається як педагогічний процес, що містить мету, завдання, зміст, засоби, методи підготовки, а також критерії і показники готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку. Результат означеної підготовки дозволяє забезпечити ефективну діяльність майбутніх економістів на валютному ринку.

Загальну гіпотезу конкретизовано **частковими припущеннями**, що визначають сутність експериментальної технології, а саме: процес підготовки буде ефективним, якщо реалізувати в навчально-педагогічному процесі такі педагогічні умови, як-от: занурення студентів у макроекономічне фінансове середовище у процесі фундаментального аналізу валютного ринку; набуття майбутніми економістами досвіду прогнозування руху курсів валют у процесі технічного аналізу валютного ринку; залучення майбутніх економістів до інвестування у фінансові інструменти під час проведення валютних операцій на основі комп'ютерних технологій.

Концепція дослідження. Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій у вищих

навчальних закладах розглядається як педагогічна система, основними принципами якої виступають поєднання традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів, комплексне застосування друкованих та електронних джерел навчальної інформації, традиційних і комп'ютерно зорієнтованих форм організації навчального процесу, що надають можливість активно використовувати комп'ютерні та інформаційні технології у процесі такої підготовки. Головним системоутворювальним чинником такої підготовки є взаємозалежність складових цієї підготовки, а також комплексне та взаємодоповнювальне застосування традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів і форм навчання. Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій має виражене особистісне, професійне, когнітивне та соціально-економічне значення і розглядається як цілісна система на базі системно-діяльнісного, інформаційного, особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів, ефективність якої забезпечується поєднанням традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів навчання, використанням електронних джерел навчальної інформації, зокрема мережі Інтернет, та паперових у формі підручників, навчальних і методичних посібників, словників та методичних рекомендацій, що дозволяє майбутнім економістам набути необхідних компетенцій для роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій є спеціальним, керованим, цілеспрямованим і вимірюваним процесом, що зумовлює обґрунтування концептуальних ідей дослідження з таких позицій:

1. Методологічний концепт відображає взаємодію і взаємозв'язок науково-методологічних підходів щодо розв'язання проблеми формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Зокрема:

- системно-діяльнісний підхід націлює на те, що здійснення підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій дозволяє схарактеризувати цілісно педагогічну систему підготовки у взаємозв'язку її етапів і підсистем. У процесі аналізу сучасного стану підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій виявлено й обґрунтовано взаємозв'язок між мотиваційним, гностичним, операційним та емоційно-вольовим компонентами, які забезпечують ефективність цієї підготовки. Структурно-компонентний склад готовності орієнтує на діалектичне поєднання її завдань з набуттям майбутніми економістами знань, умінь, навичок, забезпечує обґрунтування перспективних стратегій професійної

діяльності на основі використання комп'ютерних технологій, а також трансформацію здобутих академічних знань, умінь і навичок означених технологій на практиці;

- інформаційний підхід зумовлений тим, що прискорений розвиток інформаційних і комп'ютерних технологій висуває нові вимоги з підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі цих технологій. Суттєвого значення в цьому контексті набуває інформатизація вищої економічної освіти, призначенням якої є набуття майбутніми економістами знань, умінь і навичок роботи з інформаційними ресурсами, інформаційно-комунікативними технологіями для подальшої успішної діяльності на валютному ринку;

- компетентнісний підхід полягає в необхідності підготовки компетентних фахівців у галузі валютних операцій, які б мали змогу успішно здійснювати професійну діяльність або виконувати інші функції, до яких ставляться певні вимоги відповідно до чинних стандартів у професійній галузі чи виду діяльності. Отже, категорія «компетентність» пов'язана насамперед з майбутньою діяльністю і здатністю особистості здійснювати професійні дії, основою яких є певні професійні знання, уміння і навички;

- особистісно зорієнтований підхід дозволяє враховувати вікові та індивідуальні особливості студентів і передбачає вирішення проблем оптимального поєднання загальних вимог навчально-виховного процесу вищого навчального закладу з індивідуальними особливостями і здібностями кожного студента, щоб майбутній фахівець мав змогу отримати якісну вищу професійну освіту та в процесі її здобуття сформувався та розвинувся як особистість; виявлення чинників впливу на ефективність професійної підготовки кожного з майбутніх фахівців економічного профілю та врахування їх під час планування навчально-виховного процесу.

2. Теоретичні засади дисертаційного дослідження становлять: теорія економічної освіти (І. С. Каленюк, С. В. Мочерний, О. С. Падалка та ін.), концепції професійної підготовки майбутніх фахівців (В. П. Андрущенко, Г. О. Балл, В. А. Козаков та ін.), наукові праці, присвячені професійній підготовці майбутніх фахівців різних спеціальностей (І. М. Богданова, Є. А. Іванченко, З. Н. Курлянд, А. Ф. Ліненко, Р. І. Хмелюк та ін.), дослідження вчених, присвячені різним аспектам самореалізації особистості (В. А. Гупаловська, І. В. Лебедик, В. В. Радул, Л. І. Іванцев, І. В. Тимошук, С. Я. Харченко та ін.).

3. Технологічний концепт передбачає розробку експериментальної технології підготовки майбутніх економістів у ВНЗ до роботи на валютному ринку на основі програмних продуктів MetaStock і MetaTrader 4,

спрямованих на формування готовності майбутніх економістів до цієї професійної діяльності. У процесі здійснення професійної діяльності на валютному ринку економісти користуються значною кількістю програмних продуктів, використання яких стає можливим завдяки сучасним комп'ютерним технологіям. Швидкий розвиток комп'ютерних та інформаційних технологій висуває перед сучасною вищою освітою низку нових вимог щодо якості професійної підготовки майбутніх економістів. Успішність підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку в значній мірі залежить від набуття ними знань, умінь і навичок роботи з програмними продуктами, які використовуються під час проведення валютних операцій.

Методи дослідження: системний аналіз педагогічної, філософської, економічної та психологічної літератури з проблем професійної підготовки майбутніх економістів з метою визначення об'єкта, предмета, мети, гіпотези, завдань, розробки концепції дослідження й обґрунтування змісту та організаційно-методичних засад підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; історичний аналіз для з'ясування теоретичних засад означеної педагогічної проблеми, історії її дослідження; емпіричні, діагностувальні (анкетування, тестування, опитування, бесіди) для виявлення стану підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; експериментальні (констатувальний і формувальний етапи педагогічного експерименту) та комп'ютерно-зорієнтовані методи з метою реалізації науково-педагогічного експерименту; методи статистичного аналізу для узагальнення й аналізу критеріїв та параметрів ефективності навчання, обчислення експериментальних результатів засобами математичної статистики.

База дослідження: еколого-економічний факультет Одеського державного екологічного університету, факультет економіки та менеджменту Одеської філії Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет», Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, Одеський національний економічний університет. У дослідженні на констатувальному етапі експериментальної роботи взяли участь 750 студентів, на формуальному етапі – 600 студентів.

Наукова новизна дослідження: вперше розроблено і науково обґрунтовано концептуальні та теоретичні засади підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, що обіймають методологічний, теоретичний і технологічний концепти; розкрито сутність феномена «підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій», як

процесу набуття майбутніми економістами необхідних економічних знань, професійних умінь здійснювати фундаментальний і технічний аналіз валютного ринку, навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються у процесі операційної діяльності на валютному ринку, а також створення необхідних умов для гармонійного розвитку студентів, мотивації їхньої діяльності, становлення гуманної творчої особистості майбутніх економістів, формування в них професійно необхідних якостей таких, як емоційна стійкість та рівновага, уважність під час виконання валютних операцій, спостережливість за динамікою валютного ринку; визначено компоненти (мотиваційний, гностичний, операційний, емоційно-вольовий) готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, як результату підготовки, володіння ними: необхідними професійними знаннями про валютний ринок і валютні операції, вміннями та навичками технічного і фундаментального аналізу; схарактеризовано рівні готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій (високий, достатній, середній, низький); теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано педагогічні умови підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій (занурення студентів у макроекономічне фінансове середовище у процесі фундаментального аналізу валютного ринку; набуття майбутніми економістами досвіду прогнозування руху курсів валют у процесі технічного аналізу валютного ринку; залучення майбутніх економістів до інвестування у фінансові інструменти під час проведення валютних операцій на основі комп'ютерних технологій; уточнено поняття «валютний ринок», «комп'ютерні технології»; подальшого розвитку набули теорія і методика професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку.

Практична значущість дослідження: розроблено діагностувальну методика й експериментальну технологію формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, зміст і методичний супровід процесу підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, репрезентований у навчальному «Міжнародна валютна біржа FOREX», методичному «Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4» посібниках; підготовлено методичні рекомендації «Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення фундаментального аналізу валютному ринку», «Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення технічного аналізу валютного ринку», «Методика навчання роботі з комп'ютерними програмами, які використовуються на валютній біржі FOREX (MetaStock 7.0

та Omega Reasearch TradeStation 2000i)», «Використання тестового самоконтролю знань у процесі підготовки до практичних занять з дисципліни «Організація діяльності валютної біржі та форексні операції», словник-довідник термінів, що вживаються на ринку FOREX. Основні положення, результати і висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані під час проведення занять у вищих економічних навчальних закладах, економічних коледжах, для розробки нормативних та варіативних навчальних курсів, для здійснення наукових досліджень у межах кваліфікаційних і курсових робіт студентів.

Упровадження результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Державного вищого навчального закладу «Київський Національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (акт упровадження № 01/20-2084 від 30.11.2009 р.), приватного навчального закладу «Міжнародний університет фінансів» (акт упровадження № 7/153 від 14.05.2010 р.), Національного авіаційного університету (акт упровадження № 2710/02 від 10.12.2009 р.), Одеського державного екологічного університету (акт упровадження № 02/687 від 26.05.2010 р.), Київського національного університету технологій та дизайну (акт упровадження № 04-43/1041 від 10.06.2010 р.), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт упровадження № 1217 від 18.06.2014 р.), Одеської філії приватного вищого навчального закладу «Європейський університет» (акт упровадження № 629 від 27.05.2014 р.), Одеського інституту фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі (акт упровадження № 204 від 05.06.2014 р.), Одеського національного економічного університету (акт упровадження № 01-18/910 від 20.06.2014 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних положень і понятійно-термінологічного апарату дисертаційного дослідження; використанням комплексу методів дослідження; поєднанням кількісного і якісного аналізу емпіричних даних; результатами експериментальної перевірки технології підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; використанням методів математичної статистики під час обробки й аналізу результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження викладено на круглому столі «Проблеми та перспективи формування гуманітарної політики в Україні» (Ялта, 2011); міжнародному науковому форумі «Сучасні тенденції в педагогічній науці України та Ізраїлю: шлях до інтеграції» (Одеса, 2013); міжнародних «Розвиток наукових досліджень'2009» (Полтава, 2009), «Комп'ютерні системи та мережні технології» (Київ, 2009), («Інформаційна освіта та професійно-

комунікативні технологій ХХІ століття» (Одеса, 2010), «Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти» (Київ, 2010), «Наукові дослідження – теорія та експеримент'2010» (Полтава, 2010), «Управління якістю підготовки фахівців» (Одеса, 2010, 2011), «Освіта та наука в умовах глобальних викликів» (Сімферополь – Судак, 2010, 2011), «Україна у європейському просторі. Проблеми бізнесу, політики, права», (Львів, 2010), «Підготовка фахівців для іноземних країн у вищих навчальних закладах України: проблеми та перспективи розвитку» (Одеса, 2010), «Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки» (Сімферополь – Судак, 2010), «Психолого-педагогічні засади профільного навчання та профорієнтаційної роботи: досвід, тенденції, перспективи» (Донецьк, 2010), «Педагогіка вищої школи у ХХІ столітті: сучасний стан і перспективи розвитку» (Одеса, 2010), «Методи удосконалення фундаментальної освіти в школах і вузах» (Севастополь, 2010), «Проблеми та перспективи становлення економіки знань» (Ялта, 2011); всеукраїнських «Методологічні та методичні основи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення математичних дисциплін» (Ялта, 2009), «Математическое моделирование и информационные технологии» (Одеса, 2009), («Освіта в інформаційному суспільстві: до 25-річчя шкільної інформатики» (Київ, 2010), «Інформаційні системи і технології» (Одеса, 2010), «Освіта в інформаційному суспільстві: філософські, психологічні та педагогічні аспекти» (Суми, 2010), «Сучасні проблеми професійної підготовки майбутнього фахівця: інноваційний досвід і перспективи» (Переяслав-Хмельницький, 2010), «Підсумки Болонського процесу: психолого-педагогічні основи формування особистості конкурентоспроможного фахівця» (Севастополь, 2010), «Сучасні технології вищої освіти» (Одеса, 2010), «Сучасна вища освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика» (Одеса, 2010); регіональних («Наукове забезпечення процесів реформування соціально-економічних відносин в умовах глобалізації» (Сімферополь, 2010), «Розвиток інноваційної культури суспільства: проблеми та перспективи», (Сімферополь, 2010), («Наукове забезпечення процесів реформування соціально-економічних відносин в умовах глобалізації» (Ялта, 2011) науково-практичних і науково-методичних конференціях.

Публікації. Результати дослідження представлено у 70 одноосібних працях, з них: 1 монографія, 1 навчальний посібник з грифом МОНмолодьспорту, 23 статті у наукових фахових виданнях України та 5 – у наукових виданнях інших держав, 30 – апробаційного характеру, 10 – додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти

розділів, висновків, списку використаних джерел (448 найменувань), 8 додатків. Основний текст викладено на 408 сторінках, до яких входять 22 таблиці, 34 рисунка, які займають 2 самостійні сторінки тексту. Повний текст дисертації – 492 сторінки. Додатки викладено на 34 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито ступінь її розробленості, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, представлено концепцію дослідження, сформульовано гіпотезу, методологічні та теоретичні засади, схарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів та їх упровадження, відображено відомості про апробацію результатів дисертаційного дослідження, подано інформацію про публікації, структуру й обсяг дисертації.

У **першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій»** на підставі аналізу філософської, психолого-педагогічної, економічної літератури здійснено теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних понять дослідження: «професійна освіта», «професійна підготовка», «професійна спрямованість» і «готовність до професійної діяльності».

Аналіз наукових праць з професійної підготовки майбутніх фахівців (О. А. Абдуліна, С. Я. Батишев, І. М. Богданова, М. І. Дьяченко, В. І. Загвязінський, І. А. Зязюн, Є. А. Іванченко, В. І. Ковальчук, О. В. Ковтун, В. В. Корнєшук, З. Н. Курлянд, А. Ф. Ліненко, В. І. Луговий, Н. Г. Нічкало, Н. В. Уйсімбаєва та ін.) дозволив визначити ключові поняття професійної підготовки.

Під підготовкою майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій розуміємо процес набуття ними необхідних економічних знань, професійних умінь здійснювати фундаментальний та технічний аналіз валютного ринку, навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються у процесі операційної діяльності на валютному ринку, а також створення необхідних умов для гармонійного розвитку студентів, мотивації їхньої діяльності, становлення гуманної творчої особистості майбутніх економістів, формування у них професійно необхідних якостей таких, як емоційна стійкість та рівновага, уважність під час виконання валютних операцій, спостережливість за динамікою валютного ринку.

Готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку розглядаємо як результат підготовки, оволодіння ними необхідними професійними знаннями щодо валютного ринку і валютних операцій,

уміннями і навичками технічного та фундаментального аналізу, навичками роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються на валютному ринку; засобами і прийомами реалізації професійної діяльності на валютному ринку, а також набуття майбутніми фахівцями здатності до саморозвитку, самоосвіти, самовдосконалення вмінь та навичок, набутих під час їхньої підготовки до зазначеної професійної діяльності; наявність у них стійкої мотивації, сформованість емоційної усталеності та психологічної рівноваги у процесі здійснення валютних операцій; здатність майбутніх економістів приймати вольові рішення у процесі технічного і фундаментального аналізу валютного ринку, наявність у них сумлінності, певного стилю ділової поведінки.

На основі теоретичного аналізу сутності поняття «готовність» у працях учених (І. Д. Бойчук, О. Г. Мороз, В. А. Семиченко, М. І. Дяченко, Н. Г. Ничкало, Л. А. Кандибович, А. А. Деркач, Н. В. Уйсімбасва, А. Ф. Ліненко, Л. Є. Орбан, Г. О. Балл та ін.) виокремлено структурні компоненти феномена «готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій»: мотиваційний, когнітивний, гностичний, операційний та емоційно-вольовий. Мотиваційний компонент означеного феномена характеризується наявністю стійкої мотивації щодо професійної діяльності майбутнього економіста на валютному ринку; когнітивний компонент – передбачає озброєння майбутніх фахівців з економіки професійними знаннями, вміннями та уявленнями про валютний ринок і операції на ньому; гностичний – сприяє оволодінню засобами і прийомами реалізації професійної діяльності на валютному ринку; операційний – сприяє набуттю навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються під час операційної діяльності на валютному ринку; емоційно-вольовий – характеризується емоційною усталеністю та рівновагою під час здійснення валютних операцій, здатністю приймати вольові рішення у процесі технічного і фундаментального аналізу валютного ринку.

У процесі аналізу різних підходів до визначення сутності понять «валютний ринок» та «валютні операції» (Б. С. Івасів, В. І. Колесніков, А. Ю. Клімов, М. І. Савлук, А. І. Шмирьова) з'ясовано, що розвиток міжнародних валютних відносин, зумовлений зростанням продуктивних сил, виникненням та еволюцією світового валютного ринку, призвели до зміцнення міжнародних економічних зв'язків, які становлять складну систему відносин, що пов'язані зі сферою зовнішньоекономічної діяльності. Саме це зумовило наявність різноманітних підходів до визначення сутності таких понять, як «валютний ринок», «валютні операції», що взаємодоповнюють одне одного і дозволяють більш широко розкрити їх зміст. Майбутні економісти повинні не тільки оволодіти

знаннями про валютний ринок і валютні операції, а й глибоко усвідомити їх зміст для успішного здійснення ними професійної діяльності на валютному ринку.

Уточнено поняття «валютний ринок»: з економічного погляду – це фінансово-економічні відносини, стрижнем яких є попит і пропозиція на іноземну валюту, здійснення конверсійних операцій та операції з переміщення валютних капіталів. З організаційно-технічного погляду, валютний ринок є електронною мережею, що сполучає між собою дилінгові центри і банки, які складають інфраструктуру цього ринку. Валютний ринок є місцем професійної діяльності економістів, безпосередня діяльність яких тісно пов'язана з виконанням валютних операцій.

Виявлено, що «інформаційні технології» є цілеспрямованою організованою сукупністю інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують доступ до інформаційних даних і можливість їх використання у виробничих процесах. У цьому контексті поняття «комп'ютерні технології» та «інформаційні технології» є тотожними.

У другому розділі «Методологічні засади підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій» визначено методологічні концепти дослідження. Проведений аналіз досліджень філософів (В. Б. Гухман, М. С. Каган, П. В. Копнін, В. А. Лекторський, А. Д. Урсул та ін.), психологів (Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, В. В. Давидов, Л. В. Занков, О. М. Леонтєв, С. Л. Рубінштейн та ін.), педагогів (Є. В. Бондаревська, Н. В. Бордовська, А. А. Вербицький, І. А. Зязюн, М. К. Кабардов, С. О. Кубицький, А. К. Маркова, Н. Г. Ничкало та ін.) дозволив визначити методологічні підходи щодо підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій здійснювалась за особистісно зорієнтованою парадигмою вищої освіти. Її основними положеннями є: підготовка майбутніх фахівців через самостійну роботу, набуття ними нових знань, розвиток особистісних якостей, економічного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей, становлення активної особистості майбутнього фахівця, формування ініціативності та самостійності у прийнятті рішень під час професійної діяльності.

Визначено принципи, що відображають особистісно зорієнтований підхід до підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, як-от: доступність навчального матеріалу кожному студенту; позитивне ставлення майбутніх економістів

до індивідуальної і самостійної навчальної діяльності, що створює психологічні передумови для засвоєння навчального матеріалу навчальних дисциплін фінансово-економічного і комп'ютерно-інформаційного циклів; співробітництво з викладачем, що забезпечує реалізацію індивідуального підходу до кожного студента у процесі навчання; урахування індивідуальних особливостей майбутніх економістів.

Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій ґрунтувалася на системно-діяльнісному підході. Принципами, що відображають системно-діяльнісний підхід до підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій виступили: єдність та цілісність компонентів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; єдність дидактичних цілей підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; системне взаємодоповнення традиційних і комп'ютерно зорієнтованих методів підготовки студентів на основі міжпредметних зв'язків; спрямованість на отримання позитивного результату підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

З'ясовано, що для успішної діяльності майбутнього економіста на валютному ринку постає необхідність підготовки його як компетентного фахівця в цій галузі. Принципами, що відображають компетентнісний підхід до підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій стали: цілісна підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій в умовах неперервної професійної освіти, спрямована на поетапну організацію навчального процесу з формування в них необхідних компетенцій для роботи на валютному ринку; принципи наочності, інтерактивності, проблемності, неперервності, самоконтролю у процесі підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Інформаційний підхід до підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій ґрунтується на положеннях: інформатизації підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку; вирішальної ролі інформації у будь-якій цілеспрямованій діяльності; філософії техніки в інформаційному суспільстві; теорії економічної інформації; інформаційної теорії поведінки.

У третьому розділі «Діагностика готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій» здійснено діагностичне вивчення наявних рівнів готовності студентів до

цієї роботи. Було визначено критерії і показники готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, а саме:

- мотиваційний критерій з показниками: потреба у професійній самореалізації; бажання брати участь в економічній взаємодії; прагнення до саморозвитку й удосконалення професійних знань, умінь і навичок, до реалізації життєвих цілей особистості майбутнього економіста;

- інтелектуальний – з показниками: обізнаність про валютний ринок, центральні банки як органи валютного регулювання та контролю і провідники грошово-кредитної політики; наявність знань, умінь та навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються під час роботи на валютному ринку; здатність до економічного мислення у процесі технічного і фундаментального аналізу валютного ринку;

- поведінковий – з показниками: інвестиційна активність майбутнього економіста на основі здобутих знань, умінь і навичок з інвестиційної діяльності на валютному ринку; сумлінність у фінансових відносинах майбутнього економіста з іншими учасниками валютного ринку; усталеність проявів альтруїзму під час ділових відносин майбутнього економіста;

- емоційно-вольовий критерій з показниками: здатність майбутнього економіста підтримувати емоційну рівновагу в міжособистісному спілкуванні з іншими учасниками валютного ринку; психологічна адаптивність і прийняття вольових рішень під час роботи на валютному ринку; усталена емоційна спрямованість майбутнього економіста під час інвестиційної активності.

На основі цих критеріїв і показників було визначено рівні готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій: високий, достатній, середній і низький. Схарактеризуємо їх.

Високий рівень готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій характерний студентам, яким притаманна здатність до економічного мислення під час проведення технічного і фундаментального аналізів валютного ринку. Вони мають систематизовані знання з економічних навчальних дисциплін. Майбутні економісти вільно володіють професійними прийомами, вміннями і навичками, здатні до професійної економічної діяльності. У них наявні знання, вміння і навички технічного та фундаментального аналізу валютного ринку. Вони вміло використовують комп'ютерні програми для роботи на валютному ринку, завжди підтримують емоційну рівновагу в міжособистісних стосунках з іншими учасниками валютного ринку, проявляють рішучість у своїх діях. Студенти мають усталені потреби в

саморозвитку, професійній самореалізації, намагаються проявляти фінансову й громадську активність; беруть активну участь у роботі економічних гуртків, наукових конференцій, в органах студентського самоврядування; вільно володіють економічною термінологією щодо роботи валютної біржі. Майбутні економісти обізнані із сутністю поняття «валютний ринок», готові до фінансового співробітництва й економічної взаємодії, у них усталене позитивне ставлення до своєї майбутньої професійної діяльності; робота на валютному ринку переходить в осмислену професійну необхідність і фінансову потребу. Такі студенти завжди сумлінні, доброзичливі, готові прийти на допомогу в разі потреби, керуючись принципом альтруїзму в міжособистісних стосунках, дбають про успіх колективу всієї компанії, проявляють розумну ініціативу під час роботи в колективі, економічному житті, постійно прагнуть до розширення і поглиблення своїх знань про валютний ринок.

Достатній рівень готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій характеризується їхнім активним економічним і громадським життям. У майбутніх економістів сформовані засади економічного мислення, вони мають систематизовані знання з економічних дисциплін та валютного ринку, здатні до професійної діяльності на валютному ринку, натомість у них відсутні певні знання, вміння і навички роботи з комп'ютерними програмами щодо валютного ринку. Майбутні економісти не завжди підтримують емоційну рівновагу в міжособистісних стосунках, подекуди нерішучі у здійсненні валютних операцій. Вони виявляють потребу в саморозвитку, професійній самореалізації, спілкуванні, підвищенні своєї кваліфікації; мають чіткі економічні уявлення про центральні банки, важливість валютного ринку у фінансовій системі держави та світу. Такі студенти завжди готові до співпраці, взаємодопомоги й економічної взаємодії.

Задовільний рівень готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій притаманний студентам із сформованими знаннями з економічних навчальних дисциплін, натомість вони мають поверхові знання про валютний ринок. Їхня професійна діяльність на валютному ринку залежить від зовнішніх умов, власної користі й інших обставин. У майбутніх економістів сформовані уявлення про валютний ринок, проте більшість із них не мають навичок і вмінь роботи з комп'ютерними програмами щодо валютного ринку. Такі студенти виявляють певні потреби в саморозвитку, спілкуванні, підвищенні своєї кваліфікації, професійній самореалізації, однак реалізація цих потреб має ситуативний характер і залежить від зовнішніх обставин;

їхня інвестиційна активність підпорядкована власній користі. Громадська активність рідко виходить за межі навчальної групи.

Низький рівень готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій відзначається у студентів, які не цікавляться подіями фінансового життя, зокрема новинами валютного ринку; знання про валютний ринок і його сутність у них поверхові або зовсім відсутні. Студенти не розуміють таких понять, як технічний аналіз, фундаментальний аналіз, економічне мислення, економічна свідомість. Провідним мотивом таких студентів у навчальній і професійній діяльності є власна фінансова користь. Вони здебільшого не планують у майбутньому працювати за обраною спеціальністю економіста і головним мотивом у навчанні для них стає тільки отримання диплому про вищу освіту. Майбутні економісти означеного рівня не виявляють фінансової та громадської активності. Їхня поведінка залежить від зовнішніх умов і обставин. Вона підпорядкована власним економічним інтересам. Майбутні економісти не здатні підтримувати емоційну рівновагу в міжособистісних стосунках і виявляти рішучість під час здійснення валютних операцій. Вони не мають потреби в саморозвитку, професійній самореалізації, спілкуванні, підвищенні своєї кваліфікації.

Для діагностування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку було використано розроблені нами питальники щодо визначення наявних рівнів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, а також такі методи, як ранжування, аналіз документації, бесіда, спостереження, низку діагностувальних методик як-от: діагностика мотиваційної структури особистості (В. Е. Мільман), самооцінка реалізації життєвих цілей особистості (Н. Р. Молочников), шкала сумлінності (В. В. Мельников, Л. Т. Ямпольський), діагностика емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні (В. В. Бойко) тощо.

Діагностику готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій проведено за кожним критерієм досліджуваного феномена.

З'ясовано, що на констатувальному етапі дослідження в контрольній групі на високому рівні готовності до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій перебувало 14,5% студентів; на достатньому – 15,6%; на задовільному – 26,7%; на низькому – 43,2%; в експериментальній групі – на високому – 13,6%, на достатньому – 15,8%, на задовільному – 27,4%, на низькому – 43,2% студентів.

Було визначено педагогічні умови формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, як-от: занурення студентів у макроекономічне фінансове

середовище у процесі фундаментального аналізу валютного ринку; набуття майбутніми економістами досвіду прогнозування руху курсів валют у процесі технічного аналізу валютного ринку; участь майбутніх економістів в інвестуванні до фінансових інструментів у процесі проведення валютних операцій на основі комп'ютерних технологій.

У четвертому розділі «Методичне забезпечення підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку» висвітлено зміст і методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку.

На формувальному етапі дослідно-експериментальної роботи було задіяно студентів, які навчалися за спеціальностями «економіка підприємства», «бухгалтерський облік та аудит», «менеджмент організацій», «фінанси та кредит».

Реалізація педагогічних умов формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій відбувалась у три етапи: гностичний, операційний та технологічний.

Методичний концепт було реалізовано на гностичному етапі дослідження під час викладання нормативних навчальних дисциплін «Міжнародні розрахунки і валютні операції», «Центральний банк та грошово-кредитна політика», «Фінансовий ринок» і додаткової дисципліни вільного вибору «Організація діяльності валютної біржі та форексні операції». Було проведено заняття, на яких вивчався механізм дії валютної біржі, особливості міжнародного валютного ринку FOREX, торгові тактики та стратегії, портфельний аналіз і диверсифікація.

Зазначимо, що базовий теоретичний матеріал було подано студентам у вигляді лекцій, під час яких формувались у майбутніх економістів знання про валютний ринок, валютні операції, фундаментальний і технічний аналізи валютного ринку. На практичних заняттях з цих дисциплін формувались уміння та навички роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, що відбувалося з використанням наочних методів та методу практичних дій. Студенти залучалися до самостійної роботи, під час якої вони працювали над вивченням лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, за розробленими нами методичними рекомендаціями та навчально-методичною літературою: навчальним посібником і словником термінів валютного ринку. Для самоперевірки засвоєння навчального матеріалу під час самостійної роботи студенти використовували тестування відповідно до розроблених методичних рекомендацій.

Відповідно до принципу фінансової обізнаності майбутніх економістів, підготовка їх до роботи на валютному ринку розпочалася з пояснення

сутності валютного ринку та механізму дії валютної біржі, що відбувалось під час лекційних занять з навчальної дисципліни «Організація діяльності валютної біржі та форексні операції», метою якої було формування в майбутніх економістів знань про валютну біржу і біржові валютні операції. Майбутні економісти здобули знання про: валютний ринок як сферу економічних відносин, що проявляються при здійсненні операції з купівлі-продажу іноземної валюти та цінних паперів в іноземній валюті, а також операцій з інвестування валютного капіталу; про те, що на валютному ринку зіштовхуються попит в особі покупця й пропозиція в особі продавця; на ринку будь-який економічний суб'єкт завжди виступає тільки як продавець або покупець, кожен із них має свої фінансові інтереси, які можуть збігатись або не збігатися; при збігу інтересів відбувається купівля-продаж валютних цінностей. Студенти дійшли висновку, що валютний ринок є своєрідним інструментом узгодження інтересів продавця й покупця валютних цінностей.

Майбутні економісти ознайомилися з функціями учасників валютної біржі, зокрема з тим, що на валютних біржах, які є закритими, укладати валютні угоди для себе й для клієнтів мають право засновники бірж, а також організації, що є членами бірж; учасники торгів можуть доручити укладання угод своїм представникам, тобто ділерам, з функціями яких ознайомились студенти: ділер на валютній біржі не має права укладати угоди для себе, він лише представляє учасника торгів, у біржових торгах учасники можуть укладати угоди з валютою як особисто, так і заочно.

Студенти засвоїли порядок біржових торгів та відповідні відомості про біржу: перед початком торгів, не пізніше ніж за одну годину до їх початку, учасники особисто або заочно представляють курсовому маклерові попередні заявки й відомості про наявність засобів на їхніх кореспондентських рахунках у банках, що їх обслуговують. У заявці учасника торгів вказується сума покупки або продажу іноземної валюти, а також її курс, за яким він готовий купити або продати валюту.

Розглядаючи поняття «курсний маклер», майбутні економісти переконалися, що курсовим маклером є учасник торгів, який повідомляє суми заявок на продаж (пропозицію) і на покупку (попит); вивчили його основні обов'язки: встановлення фіксингу, тобто стану торгів, за яким обсяг заявок на продаж іноземної валюти стає рівним обсягу заявок на її покупку; встановлення поточного біржового курсу іноземної валюти до національної.

Важливим для майбутніх економістів та їхньої подальшої професійної діяльності на валютному ринку стало вивчення порядку встановлення біржового курсу. Студенти засвоїли, що відповідно до правил досягнення фіксингу можливі два альтернативних варіанти встановлення біржового

курсу. По-перше, за заявками, що надійшли на біржу до початку торгів, установлюються верхня й нижня межі («курсова такса»), у рамках яких буде зафіксовано незмінний далі курс торгів. Якщо попит перевищує пропозицію, то курсовий маклер змінює курс національної валюти в бік його підвищення, якщо пропозиція перевищує попит, то – в бік зниження. Після оголошення «курсової такси» учасники можуть періодично коректувати свої заявки або відкликати. При здійсненні фіксингу курсовий маклер прагне до того, щоб була задоволена максимально можлива кількість заявок за єдиним курсом. По-друге, аукціон розпочинається з початкового курсу. Попит і пропозиція регулюються в межах різниці між ними. У момент, якщо попит і пропозиція збалансовані чи розрив між ними змінюється на протилежний, відбувається фіксинг.

Студенти здобули знання щодо регіональної структури ринку FOREX, який поєднує чотири регіональних ринки: азіатський, європейський, американський, австралійський, і на яких обмінні операції не припиняються протягом усього робочого тижня. Ринок працює 24 години на добу, оскільки практично в кожному з годинних поясів є ділери, які бажують котирувати валюту.

Майбутні економісти дізналися про основні валютні зони світового валютного ринку: доларова зона – країни Америки на чолі зі США; стерлінгова зона – Великобританія та її колишні колонії; йенова зона – країни Азії на чолі з Японією; зона євро – країни Західної, Центральної та частково Східної Європи.

Студенти ознайомилися з поняттям «волатильність», сутність якого полягає у здатності ціни змінюватися протягом певного проміжку часу; з видами ринку залежно від волатильності, а саме: спрямований ринок – Trend Market – ринок, що рухається вгору чи вниз, тобто спостерігається підвищення або зниження котирувань; ринок з обмеженою амплітудою – Range Market, на якому котирування валюти перебуває в руслі 20-30 пунктів. Майбутні економісти з'ясували, що обмежена амплітуда може бути й 50 чи навіть 100 пунктів та індивідуальна для кожної ситуації, крім того суттєвим чинником є час: якщо ціна змінюється за кілька хвилин на 50 і більше пунктів, то навряд чи таку ситуацію можна назвати Range Market.

Майбутні економісти здобули знання про ринок з обмеженою амплітудою, відповідно до якої визначаються рівні підтримки й опору, отже студенти дійшли висновку щодо необхідності відкривати позиції біля цих рівнів. У випадку, якщо ринок «пробив» рівень підтримки або опору, слід використовувати тактику із зупинкою витрат чи зі зворотним розворотом. При Range Market існують певні цілі отриманого прибутку. Ціль полягає в досягненні позиції трейдера певного рівня і відображається у відсотках від амплітуди.

У процесі викладання нормативних навчальних дисциплін «Фінансовий ринок», «Центральний банк та грошово-кредитна політика» і «Міжнародні розрахунки і валютні операції» було реалізовано першу педагогічну умову – занурення студентів у макроекономічне фінансове середовище у процесі фундаментального аналізу валютного ринку. Студенти набули знань, умінь і навичок фундаментального аналізу, навчилися класифікувати фундаментальні чинники впливу на валютний ринок, ознайомилися з діяльністю центральних банків як учасників валютного ринку. У процесі практичних занять з означених навчальних дисциплін майбутні економісти дізналися про вплив економічних і політичних чинників на валютний ринок, дослідили економічні показники США та їх вплив на динаміку валютних курсів, виявили вплив фондових індексів та грошових агрегатів на стан валютного ринку.

У процесі проведення лекційних і практичних занять з нормативної навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» було реалізовано другу педагогічну умову – набуття майбутніми економістами досвіду прогнозування руху курсів валют у процесі технічного аналізу валютного ринку. Враховуючи обмежену кількість лекційних годин з теми «Валютний ринок» було проведено низку практичних занять, у процесі яких майбутні економісти навчилися проводити технічний аналіз валютного ринку та класифікувати технічні індикатори. Вони набули знань, умінь і навичок роботи з технічними індикаторами, як-от: Індекс середнього напрямку руху – Average Directional Movement Index (ADX); Технічний індикатор нагромадження/розподілу – Accumulation/Distribution (A/D); Індекс відносної сили – Relative Strength Index (RSI); Технічний індикатор середнього справжнього діапазону – Average True Range (ATR); Індекс товарного каналу – Commodity Channel Index (CCI); Технічний індикатор прискорення/уповільнення – Acceleration/Deceleration (AC); Промені Елдера (Elder-Rays); Індекс полегшення ринку – Market Facilitation Index (BW MFI); Індекс грошових потоків – Money Flow Index (MFI); Ковзне середнє – Moving Average (MA); Технічний індикатор балансового обсягу – On Balance Volume (OBV); Параболічна система SAR – Parabolic SAR; Індикатор темпу – Momentum; Стохастичний осцилятор – Stochastic Oscillator; Індекс сили – Force Index (FRC) тощо.

Значна увага приділялася також фундаментальному аналізу валютного ринку. У процесі підготовки до роботи на валютному ринку майбутні економісти засвоїли, що фундаментальний аналіз валютного ринку являє собою один із самих головних інструментів його вивчення. Для цього, під час лекційних занять з навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки і валютні операції», студентам було пояснено, що за допомогою фундаментального аналізу валютного ринку вивчається залежність

внутрішньої вартості валюти держави від зовнішніх чинників. Для прикладу було проаналізовано політику Федеральної резервної системи США, вихідні економічні показники, висловлювання впливових державних діячів, інші важливі події.

Наголошувалось, що для успішного здійснення фундаментального аналізу валютного ринку майбутнім економістам необхідно буде використовувати індикатори, що беруться з національних доповідей і звітностей, що складаються з даних про зайнятість, міжнародну торгівлю, ВВП, ринок нерухомості та інше. Від стабільності цих показників залежить стабільність національної валюти держави на валютному ринку. Таким чином, було підведено майбутніх економістів до висновку, що фундаментальний аналіз валютного ринку є тим інструментом, за допомогою якого визначаються можливі коливання курсу валют.

Увага студентів зверталась на те, яку роль відіграють центральні банки на міжнародному валютному ринку. Вони є досить впливовими учасниками торгів на валютному ринку. Для цього студенти вивчали функції центральних банків у процесі вивчення навчальної дисципліни «Центральний банк та грошово-кредитна політика». Майбутні економісти дізналися, що центральні банки управляють основною масою грошових потоків, формують і регулюють курс національної валюти. Зміна центральним банком процентної ставки призводить до зміни курсу валюти, що навіть від очікування таких змін на валютному ринку відбуваються коливання курсу валюти.

Студенти ознайомилися з поняттям «Interest Rate», яке означає банківський відсоток центрального банку будь-якої країни. З курсу навчальної дисципліни «Центральний банк та грошово-кредитна політика» студенти дізналися, що зміна відсоткової ставки центрального банку впливає на курс валюти.

Також на цьому етапі підготовки майбутні економісти ознайомилися з поняттям «Interest rates differential», що означає різницю відсоткових ставок. Вони дізналися, що висока ставка призводить до подорожчання кредиту, зменшення грошової маси, росту курсу національної валюти і, як наслідок, до економічного застою. Низька ставка призводить до здешевлення кредиту, збільшення грошової маси, відтоку капіталу з країни і знецінювання національної валюти. У цілому, чим вище відсоткові ставки за цією валютою, тим вище її обмінний курс. Увага студентів зверталась на те, що є багато обставин, що ускладнюють облік відсоткових ставок. Дуже важливо, наприклад, враховувати рівень інфляції. Майбутні економісти дійшли висновку, що відсотковий диференціал, тобто різниця відсоткових ставок, що діють за двома валютами є головним чинником, що

безпосередньо визначає відносну привабливість пари валют, а отже, і можливий попит на кожну з них.

Під час цих занять, які було проведено на операційному етапі експериментальної роботи з формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку, студенти набували необхідних знань, вирішували задачі з розрахунку технічних індикаторів і набували вмінь технічного та фундаментального аналізу валютного ринку.

У п'ятому розділі «Технологічний концепт підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій» розкрито експериментальну технологію підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

Третю педагогічну умову – залучення майбутніх економістів до інвестування у фінансові інструменти під час проведення валютних операцій на основі комп'ютерних технологій було реалізовано на технологічному етапі дослідження, під час якого відбувалося набуття майбутніми економістами навичок роботи з комп'ютерними програмами та практична діяльність на валютному ринку у процесі участі студентів у навчальних торгах на валютному ринку за комп'ютерними програмами MetaStock та MetaTrader, під час яких вони виконували валютні операції, що відповідало принципу ініціативності майбутніх економістів на валютному ринку.

Встановлено, що успішність підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку в значній мірі залежить від набуття ними знань, умінь і навичок роботи з програмними продуктами, які використовуються під час проведення валютних операцій. Для підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій було обрано довершені комп'ютерні програми, що працюють у режимі реального часу і здатні допомогти у прийнятті торговельних рішень, а саме: програмні продукти MetaStock і MetaTrader, які мають низку переваг над іншими програмами. Зокрема – програма MetaStock пропонує функції виводу на екран графіків, створення власних індикаторів, аналіз графіків у режимі реального часу та в кінці дня, а також дослідження індикаторів і комбінації різних аналітичних інструментів, коментарі експертів та інтеграцію з Інтернетом; користувачам цього програмного продукту надається безпосередній доступ до даних з Data Broadcasting Corp.'s eSignal; у наявності панель інструментів, що дозволяє забезпечувати вільний доступ до таблиць і шаблонів, а також можливість створення умов для аналізу в різних масштабах часу; своїх власних індикаторів, за Indicator Builder (Побудовник індикаторів). Програма MetaTrader, як одна із сучасних платформ, має довершену побудову,

систему безпеки, потужний автоматичний трейдинг, містить можливість мобільного трейдингу, торгівлі 54 валютними парами FOREX; працює без участі дилерів під час виконання клієнтських ордерів шляхом прямого з'єднання трейдера з міжбанківським ринком, проводить торгові операції мобільними пристроями на операційних системах iOS, Android OS і Windows Mobile OS.

Експериментальну технологію підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaStock було впроваджено під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Організація діяльності валютної біржі та фореक्सні операції», у процесі яких майбутні економісти ознайомилися з комп'ютерною програмою MetaStock, її функціями. Вони здобули знання, вміння і навички роботи з графіками цін валютних пар, аналітичними лініями і технічними індикаторами; навчилися тестувати торгові системи на основі комп'ютерної програми MetaStock, аналізувати відповідні звіти цієї програми.

Експериментальна технологія підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader упроваджувалася на практичних заняттях з нормативних навчальних дисциплін «Міжнародні розрахунки і валютні операції», «Фінансовий ринок» і практичних занять з навчальної дисципліни «Організація діяльності валютної біржі та фореक्सні операції», у процесі яких майбутні економісти ознайомилися з програмним продуктом MetaTrader 4, набули знань, умінь і навичок роботи з ціновими графіками валютних пар, ордерами в комп'ютерній програмі MetaTrader 4, навчилися тестувати стратегії торгівлі на валютному ринку за цією комп'ютерною програмою.

Під час практичних занять студенти засвоїли, що копіювання і видалення аналітичних ліній здійснюється аналогічно копіюванню та видаленню графіків цін та індикаторів. Для цього майбутні економісти виконували завдання за розробленими нами алгоритмами.

Переміщення або копіювання аналітичної лінії майбутні економісти виконували за таким алгоритмом: установлювали покажчик миші над аналітичною лінією, яку необхідно було копіювати чи перемістити; натискали й утримували клавішу CTRL, потім, натиснувши й утримуючи ліву кнопку миші, переміщували аналітичну лінію в потрібне місце (нова локалізація могла знаходитися на тому самому чи іншому графіку); відпускали кнопку миші; обирали необхідні опції з діалогу «Scaling Options dialog» і натискали кнопку «ОК».

Студентів було ознайомлено з порядком видалення аналітичних ліній: аналітичну лінію можна видалити, виконавши на ній натискання правої кнопки миші та вибравши з контекстного меню команду «Delete», або

іншим способом виділення аналітичної лінії та натискання клавіші «DEL». Майбутні економісти засвоїли, що у програмі **MetaStock** є можливість видалити з графіка всі аналітичні лінії однією дією за командою «Delete All» з меню «Edit».

Майбутні економісти ознайомилися з параметрами циклічних ліній (Cycle Lines), для редагування яких вони виконували такі дії: виділяли їх, натискали правою кнопкою миші та обирали з контекстного меню пункт «Cycle Lines Properties».

У ході практичних занять майбутні економісти засвоїли порядок створення нового графіка *у програмі MetaStock*: вони обирали команду «New» з меню «File» та «Chart»; з дерева каталогів (Directories tree) – каталог з потрібною їм валютою.

Майбутні економісти навчилися відкривати наявні графіки: вони обирали команду «Open» з меню «File»; встановлювали в полі «List Files of Type» потрібний тип файлу («Charts» чи «Smart Charts»); встановлювали «Smart Charts», використовуючи шаблон, натискаючи на кнопку «Template»; з дерева каталогів (Directories) обирали потрібний каталог графіків.

У ході практичних занять майбутні економісти навчились установлювати числа періодів, що завантажуються (Controlling the Number of Periods Loaded).

Для визначення діапазону даних під час відкриття графіка майбутнім економістам пропонувалася така технологія: обрати команди «New» (чи «Open») з меню «File»; «Options»; установити перемикач на опцію «Select the Prompt for dates when chart is opened», натискаючи кнопку «OK»; обрати потрібну для завантаження валюту (чи графік) і діалог «Date Range», ввести необхідний для завантаження часовий діапазон.

Зміни, зроблені в графіках, тимчасово зберігалися в пам'яті до того часу, доки студенти їх не зберігали на твердий диск. Використовуючи метод практичних дій, було запропоновано студентам виконати команди «Save» або «Save As», розташовані в меню «File». Програма MetaStock автоматично зберігала зміни зроблені в графіках типу «Smart Charts». Майбутні економісти навчилися «малювати» індикатор на наявному графіку.

Під час відкриття торгової позиції у програмі MetaTrader студенти виконували дії за таким алгоритмом: обирали фінансовий інструмент для відкриття позиції; встановлювали рівні ордерів «Стоп Лосс» та «Тейк Профіт», пам'ятаючи, що нульові значення ордерів «Стоп Лосс» і «Тейк Профіт» означають, що ордери не встановлено.

Студентів застерігали, що відхилення цін при виставленні ордерів використовується тільки в режимі негайного виконання. Якщо ж ордери виконувалися за запитом для обраного фінансового інструмента, то для

одержання котирувань їм потрібно було спочатку натиснути кнопку «Запит».

Метою прикінцевого етапу експерименту було визначення динаміки сформованості рівнів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій за методиками аналогічними констатувальному етапу. Його результати подано в таблиці.

Як засвідчує таблиця, в експериментальній групі відбулися значні позитивні зміни у сформованості рівнів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Так, на прикінцевому етапі дослідження на високому рівні готовність до роботи на валютному ринку було виявлено у 59,1 % студентів (було 13,8 %), на достатньому – у 18,5 % (було 15,8 %), на задовільному – 16,7 % (було 25 %) і на низькому рівні залишилося 5,7 % (було 45,4 %).

Таблиця

Порівняльні дані сформованості рівнів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій на констатувальному та прикінцевому етапах дослідження (у%)

Рівні готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку	Експериментальна група		Контрольна група	
	Початковий етап	Прикінцевий етап	Початковий етап	Прикінцевий етап
високий	13,8	59,1	14,5	19,5
достатній	15,8	18,5	15,6	21,5
задовільний	25	16,7	26,7	30
низький	45,4	5,7	43,2	29

У контрольній групі відбулися незначні позитивні зміни: на високому рівні готовність до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій було виявлено у 19,5 % студентів (було 14,5 %), на достатньому – у 21,5 % (було 15,6 %), на задовільному – 30 % (було 26,7 %) і на низькому рівні залишилось 29 % (було 43,2 %).

Для забезпечення об'єктивності теоретичних висновків дослідження було здійснено якісний аналіз з кількісною обробкою отриманих даних.

Для визначення рівня значущості і підтвердження доцільності висунутої гіпотези застосовано метод перевірки статистичної гіпотези: χ^2 - критерій Пірсона.

Для порівняння середніх значень двох зв'язаних вибірок було обрано модифікацію t – критерію Стьюдента. Його особливість полягає в тому, що гіпотеза формується через відношення різниці $d_i = x_i - y_i$ різниці зв'язаних пар результатів вимірів. На підставі критерію Стьюдента було виявлено, що різниця за показниками рівнів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій є статистично значущою на рівні значущості 0,01 (ймовірність помилки $P < 0,01$). Отже, визначені педагогічні умови та експериментальна технологія формування готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій виявились ефективними.

ВИСНОВКИ

У дисертації подано теоретико-методичне обґрунтування і нове розв'язання наукової проблеми: «Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій», розкрито методологічні засади, концепцію, педагогічні умови, експериментальну технологію та забезпечено методичний супровід процесу підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій.

1. Теоретико-методологічними й концептуальними засадами дослідження є категоріально-аспектний аналіз підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій з таких позицій: особистісно зорієнтованого підходу, що ґрунтується на розвитку економічного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей, ініціативності, самостійності кожного студента у прийнятті рішень у майбутній професійній діяльності та принципах означеного підходу: доступності, індивідуального підходу та врахування індивідуальних особливостей, співробітництва з викладачем; системно-діяльнісного підходу, який передбачає єдність і цілісність усіх компонентів готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій; компетентнісного підходу, що вимагає формування професійно-зорієнтованих компетенцій у майбутніх економістів; інформаційного підходу, спрямованого на оволодіння студентами теорією економічної інформації.

2. Визначено сутність ключових понять професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Підготовку майбутніх економістів до роботи на

валютному ринку на основі комп'ютерних технологій потрактовано як процес набуття ними необхідних економічних знань, професійних умінь здійснювати фундаментальний і технічний аналіз валютного ринку, навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються у процесі операційної діяльності на валютному ринку, а також створення необхідних умов для всебічного розвитку студентів, мотивації їхньої діяльності, становлення гуманної творчої особистості майбутніх економістів, формування в них професійно необхідних якостей таких, як емоційна стійкість та рівновага, уважність під час виконання валютних операцій, спостережливість за динамікою валютного ринку тощо.

3. Встановлено, що готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій є результатом підготовки, володіння ними: необхідними професійними знаннями про валютний ринок і валютні операції, уміннями та навичками технічного і фундаментального аналізу; навичками роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються на валютному ринку; засобами і прийомами реалізації професійної діяльності на валютному ринку, а також набуття майбутніми фахівцями здатності до саморозвитку, самоосвіти, самовдосконалення вмінь і навичок, набутих під час їхньої підготовки до зазначеної професійної діяльності; наявність стійкої мотивації, сумлінності, певного стилю ділової поведінки; сформованість у них емоційної стійкості та психологічної рівноваги під час здійснення валютних операцій, здатність майбутніх економістів приймати вольові рішення на основі технічного і фундаментального аналізу валютного ринку.

4. Уточнено поняття: «валютний ринок» з економічного погляду: як фінансово-економічні відносини, в процесі яких дієвими є попит і пропозиція на іноземну валюту, здійснення конверсійних операцій та операцій з переміщення валютних капіталів; організаційно-технічного: як електронну мережу, що сполучає між собою дилінгові центри і банки, які складають інфраструктуру цього ринку; професійної педагогіки: як місце професійної самореалізації економістів, безпосередня діяльність яких тісно пов'язана із виконанням валютних операцій; комп'ютерні технології як цілеспрямовану організовану сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують доступ до інформаційних даних і можливість їх використання у виробничих процесах.

5. Визначено критерії і показники готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, що характеризують рівні (високий, достатній, задовільний, низький) готовності майбутніх економістів до цієї роботи. Мотиваційний критерій з

показниками: потреба у професійній самореалізації; бажання брати участь в економічній взаємодії; прагнення до саморозвитку й удосконалення професійних знань, умінь і навичок, реалізації життєвих цілей особистості майбутнього економіста; інтелектуальний з показниками: обізнаність про валютний ринок, центральні банки як органи валютного регулювання та контролю і провідники грошово-кредитної політики; наявність знань, умінь та навичок роботи з комп'ютерними програмами, що використовуються під час роботи на валютному ринку; здатність до економічного мислення у процесі технічного і фундаментального аналізу валютного ринку; поведінковий – з показниками: інвестиційна активність майбутнього економіста на основі здобутих знань, умінь і навичок з інвестиційної діяльності на валютному ринку; сумлінність у фінансових відносинах майбутнього економіста з іншими учасниками валютного ринку; усталеність проявів альтруїзму під час ділових відносин майбутнього економіста; емоційно-вольовий – з показниками: здатність майбутнього економіста підтримувати емоційну рівновагу в міжособистісному спілкуванні з іншими учасниками валютного ринку; психологічна адаптивність і прийняття вольових рішень під час роботи на валютному ринку; усталена емоційна спрямованість майбутнього економіста під час інвестиційної активності.

6. Виявлено і науково обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, а саме: занурення студентів у макроекономічне фінансове середовище у процесі фундаментального аналізу валютного ринку; набуття майбутніми економістами досвіду прогнозування руху курсів валют у процесі технічного аналізу валютного ринку; залучення майбутніх економістів до інвестування у фінансові інструменти під час проведення валютних операцій на основі комп'ютерних технологій.

7. Розроблено методичний супровід, експериментальну технологію процесу підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, навчальні посібники «Міжнародна валютна біржа FOREX», «Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4», «Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення фундаментального аналізу валютного ринку», «Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення технічного аналізу валютного ринку», «Методика навчання роботі з комп'ютерними програмами, які використовуються на валютній біржі FOREX (MetaStock 7.0 та Omega Reasearch TradeStation 2000i)», «Використання тестового самоконтролю знань у процесі підготовки до практичних занять з дисципліни «Організація

діяльності валютної біржі та форексній операції», словник-довідник термінів, що вживаються на ринку FOREX. Розроблена й експериментально апробована експериментальна технологія професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку містить комплекс прийомів професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмних продуктів, що використовуються у процесі здійснення професійної діяльності на цьому ринку.

8. Встановлено, що на прикінцевому етапі дослідження в експериментальній групі на високому рівні готовність до роботи на валютному ринку була сформована у 59,1% майбутніх економістів, на достатньому – у 18,5%, на задовільному – 16,7% і на низькому – у 5,7%; у контрольній групі – на високому рівні у 19,5% студентів, на достатньому – 21,5%, на задовільному – 30%, на низькому – 29% студентів. Наявність незначної кількості студентів з низьким рівнем сформованості готовності до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій в експериментальній групі (5,7% студентів) на прикінцевому етапі дослідження пояснюємо відсутністю інтересу в таких студентів до валютного ринку та зорієнтованість їх на інші сегменти фінансового ринку, чи на інші види професійної економічної діяльності.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів професійної підготовки майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на оснві комп'ютерних технологій. Подальшого дослідження потребує проблема підготовки майбутніх економістів до роботи на міжбанківському валютному ринку України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Монографія

1. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій : [монографія] / Костенко Р. В. – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2014. – 408 с.

Публікації у фахових виданнях України

2. Костенко Р. В. Валютний ринок як місце професійної самореалізації майбутніх економістів / Р. В. Костенко // Наукові записки НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія педагогічні та історичні науки. – 2010. – Вип. LXXXV (85). – С. 102–108.

3. Костенко Р. В. Визначення сутності понять «комп'ютерні технології» та «інформаційні технології» у науково-педагогічній літературі /

Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2011. – № 3–4. – С. 248–256.

4. Костенко Р. В. Використання програмного продукту MetaTrader 4 у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2010. – № 7–8. – С. 17–27.

5. Костенко Р. В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: зб. наук. праць. – 2012. – № 7–8. – С. 197–209.

6. Костенко Р. В. Методика підготовки майбутніх економістів до роботи з графіками цін на валютному ринку на основі комп'ютерної програми MetaStock / Костенко Р. В. // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – 2010 – Додаток 4. – Т. VI (24). – С. 359–368.

7. Костенко Р. В. Методика професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaStock 7.0 / Костенко Р. В. // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. – К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2010. – Вип. 65. – С. 31–38.

8. Костенко Р. В. Методичні засади ознайомлення майбутніх економістів з програмним продуктом MetaTrader 4 / Костенко Р. В. // Наука і освіта. – 2010. – № 4 – 5/LXXXII. – С. 171–175.

9. Костенко Р. В. Методичні засади ознайомлення майбутніх економістів з програмним продуктом Omega Reasearch TradeStation 2000i в процесі професійної підготовки / Костенко Р. В. // Наукові записки НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія педагогічні та історичні науки. – 2010. – Вип. LXXXVIII (88). – С. 116–125.

10. Костенко Р. В. Методичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до проведення технічного аналізу валютного ринку / Костенко Р. В. // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. праць. – Слов'янськ : СДПУ, 2010. – Спецвип. 5. – Ч. II. – С. 56–68.

11. Костенко Р. В. Методичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до фундаментального аналізу валютного ринку / Костенко Р. В. // Наукові записки НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія педагогічні та історичні науки. – 2010. – Вип. LXXXIX (90). – С. 117–129.

12. Костенко Р. В. Методичні засади формування у майбутніх економістів знань про валютний ринок та біржові валютні операції / Костенко Р. В. // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Педагогіка. – Миколаїв: Вид-во Чорноморського державного університету імені Петра Могили, 2010. – Т. 144. – Вип. 131. – С. 23–27.

13. Костенко Р. В. Методологічні основи професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2011. – № 5–6. – С. 160–169.

14. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів до роботи з аналітичними лініями в процесі професійної діяльності на валютному ринку на основі програмного продукту MetaStock / Костенко Р. В. // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 2(15). – С. 69–77.

15. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку з використанням клієнтського терміналу MetaTrader 4 / Костенко Р. В. // Наукові записки НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2010. – Вип. LXXXXII (92). – С. 117–128. – (Серія педагогічні та історичні науки).

16. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення аналізу валютного ринку на основі технічних індикаторів / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2010. – № 11-12. – С. 84–93.

17. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи з графіками цін на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4 / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2010. – № 5–6. – С. 257–263.

18. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту QUIK / Костенко Р. В. // Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : зб. наук. праць. – Серія педагогіка, психологія, філософія. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – Вип. 19. – С. 87–92.

19. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів у вищій школі до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту Omega Reasearch TradeStation 2000i / Костенко Р. В. // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2010. – № 3 (38). – С. 224–230.

20. Костенко Р. В. Формування в майбутніх економістів знань, умінь та навичок роботи з ордерами під час торгівлі на валютному ринку на основі

програмного продукту MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Наука і освіта. – 2010. – № 8/LXXXXV. – С. 130–135.

21. Костенко Р. В. Формування в майбутніх економістів знань, умінь та навичок тестування стратегій торгівлі на валютному ринку на основі терміналу MetaTrader 4 / Костенко Р. В. // Наука і освіта. – 2010. – № 7/LXXXXIV. – С. 121–126.

22. Костенко Р. В. Формування у майбутніх економістів знань, умінь та навичок роботи з технічними індикаторами на основі комп'ютерної програми MetaStock / Костенко Р. В. // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – 2011. – № 1–2. – С. 197–205.

23. Костенко Р. В. Формування у майбутніх економістів знань, умінь та навичок тестування торгових систем на основі програмного продукту MetaStock / Костенко Р. В. // Наука і освіта – 2011. – № 2/LXXXXVIII. – С. 86–90.

24. Костенко Р. В. Формування у майбутніх економістів знань, умінь та навичок технічного аналізу валютного ринку / Р. В. Костенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2010. – № 6(8). – С. 14–325.

Публікації в наукових періодичних виданнях інших держав

25. Костенко Р. В. Анализ результатов экспериментальной работы по подготовке будущих экономистов на валютном рынке на основе компьютерных технологий / Р. В. Костенко // Учёные записки университета имени П.Ф. Лесгафта : научно-теоретический журнал. – СПб, 2014. – № 2 (108). – С. 81-87.

26. Костенко Р. В. Диагностика готовности будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий / Р. В. Костенко // Учёные записки университета имени П.Ф. Лесгафта : научно-теоретический журнал. – СПб, 2013. – № 11 (105). – С. 67-72.

27. Костенко Р. В. Система методов подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке / Р. В. Костенко // Учёные записки университета имени П.Ф. Лесгафта : научно-теоретический журнал. – СПб, 2014. – № 1 (107). – С. 53-58.

28. Костенко Р. В. Теоретическое обоснование сущности исходных понятий, используемых в профессиональной подготовке будущих экономистов к работе на валютном рынке / Р. В. Костенко // Учёные записки университета имени П.Ф. Лесгафта: научно-теоретический журнал. – СПб, 2013. – № 12 (106). – С. 86-91.

29. Костенко Р. В. Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Современные

тенденции в педагогическом образовании и науке Украины и Израиля: путь к интеграции. – Ариель в Самарии. – Государство Израиль. – 2013. – Вып. № 4. – С. 206-208.

Опубліковані праці апробаційного характеру

30. Костенко Р. В. Використання аксіом технічного аналізу у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Сучасні технології вищої освіти : збірник наукових праць VI всеукраїнської науково-методичної конференції (6-8 жовтня 2010 р.). – Одеса: Вид-во ОДАХ, 2010. – С. 44-45.

31. Костенко Р. В. Використання комп'ютерних технологій у підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Комп'ютерні системи та мережні технології (CSNT-2009) : збірник тез II міжнародної конференції. – К. : Вид-во нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – С. 54.

32. Костенко Р. В. Використання чисел Фібоначчі у професійній підготовці майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Методологічні та методичні основи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення математичних дисциплін: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, (23–24 листопада 2009 р.). – Ялта : РВВ КГУ, 2009. – Вип. 3. – С. 75-77.

33. Костенко Р. В. До питання удосконалення фахової підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Р. В. Костенко // Управління якістю підготовки фахівців: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, (22–23 квітня 2010 р.). – Одеса : ОДАБА, 2010. – Ч. 1. – С. 65–66.

34. Костенко Р. В. Методика ознайомлення майбутніх економістів з програмним продуктом Omega Reasearch TradeStation 2000i / Р. В. Костенко // Методи удосконалення фундаментальної освіти в школах і вузах: матеріали XV Міжнародної науково-методичної конференції, м. Севастополь, (20–24 вересня 2010 р.). – Севастополь : Вид-во СевНТУ, 2010. – С. 170–172.

35. Костенко Р. В. Методичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до управління графіками цін валютних пар на основі програмного продукту MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Проблеми та перспективи формування гуманітарної політики в Україні: матеріали круглого столу, 25 лютого 2011 р. – Сімферополь : ЦРОНІ, 2010. – С. 43–46.

36. Костенко Р. В. Методичні засади формування у майбутніх економістів знань, умінь та навичок технічного аналізу валютного ринку / Р. В. Костенко // Освіта в інформаційному суспільстві: філософські, психологічні та педагогічні аспекти: матеріали Всеукраїнської науково-

практичної конференції, (27–28 жовтня 2010 р.). – Суми : Університетська книга, 2010. – С. 150–151.

37. Костенко Р. В. Методологічні підходи щодо професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Р. В. Костенко // Наукові дослідження – теорія та експеримент'2010 : матеріали шостої Міжнародної науково-практичної конференції, (17–19 травня 2010 р.). – Полтава : ІнтерГрафіка, 2010. – Т. 8. – С. 81–83.

38. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів до застосування графічного методу технічного аналізу валютного ринку / Р. В. Костенко // Розвиток наукових досліджень'2010: матеріали шостої Міжнародної науково-практичної конференції, (22–24 листопада 2010 р.). – Полтава : ІнтерГрафіка, 2010. – Т. 10. – С. 101–103.

39. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів до роботи з графіками цін та профілями на основі програмного продукту MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Проблеми та перспективи становлення економіки знань: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (16 березня 2011 р.). – Сімферополь : ЦРОНІ, 2011. – С. 17–20.

40. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Р. В. Костенко // Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики і освіти : матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції, (25 листопада 2010 р.). – К. : Європейський університет, 2010. – С. 210–212.

41. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх фахівців з економіки до роботи на міжнародному валютному ринку FOREX / Р. В. Костенко // Підготовка фахівців для іноземних країн у вищих навчальних закладах України: проблеми та перспективи розвитку : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, (24-25 червня 2010 р.). – Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2010. – С. 80.

42. Костенко Р. В. Підготовка майбутніх фахівців з економіки до технічного аналізу валютного ринку на основі комп'ютерної програми MetaStock / Р. В. Костенко // Управління якістю підготовки фахівців: матеріали XVI Міжнародної науково-методичної конференції, (21-22 квітня 2011 р.). – Одеса : ОДАБА, 2011. – С. 68–70.

43. Костенко Р. В. Порівняльний аналіз сутності понять «інформаційні технології» та «комп'ютерні технології» / Р. В. Костенко // Освіта в інформаційному суспільстві: до 25-річчя шкільної інформатики : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К. : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 52–55.

44. Костенко Р. В. Практичний аспект професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту QUIK / Р. В. Костенко // Підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності: теорія і практика : науково-теоретичний посібник : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції [«Сучасні проблеми професійної підготовки майбутнього фахівця: Інноваційний досвід і перспективи»], (13–14 травня 2010 р.). – Переяслав-Хмельницький : КСВ, 2010. – Вип. 3. – С. 263–264.

45. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи з аналітичними лініями на валютному ринку на основі комп'ютерної програми MetaStock / Р. В. Костенко // Освіта та наука в умовах глобальних викликів: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, (10–12 червня 2011 р.). – Судак : ВіТроПринт, 2011. – С. 171–174.

46. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Р. В. Костенко // Математическое моделирование и информационные технологии: материалы девятой конференции, (20–22 октября 2009 г.). – Одесса: ОГАХ, 2009. – С. 37–38.

47. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до тестування стратегій торгівлі на валютному ринку на основі терміналу MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Сучасна вища освіта в умовах реформування: Проблеми, теорія, практика : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2010. – С. 34–37.

48. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до установки ордерів під час роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Психолого-педагогічні засади профільного навчання та профорієнтаційної роботи: досвід, тенденції, перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 2 листопада 2010 р. – Донецьк : Витоки, 2010. – Т. 2. – С. 124–131.

49. Костенко Р. В. Роль комп'ютерних та інформаційних технологій у професійній діяльності майбутнього економіста на валютному ринку / Р. В. Костенко // Інформаційні системи і технології : тези доповідей X Всеукраїнської науково-технічної конференції, (21–22 квітня 2010 р.). – Одеса : ОДАХ, 2010. – С. 26.

50. Костенко Р. В. Теоретичне обґрунтування сутності поняття «валютний ринок» як місця професійної самореалізації майбутніх економістів / Р. В. Костенко // Підсумки Болонського процесу: психолого-педагогічні основи формування особистості конкурентоспроможного

фахівця : матеріали Всеукраїнської наукової конференції, (20–22 вересня 2010 р.). – Севастополь: СевНТУ, 2010. – С. 195–197.

51. Костенко Р. В. Теоретичні засади підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Розвиток наукових досліджень '2009 : матеріали п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції (23–25 листопада 2009 р.) – Полтава : ІнтерГрафіка, 2009. – С. 109–111.

52. Костенко Р. В. Фахова підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій / Р. В. Костенко // Педагогіка вищої школи у XXI столітті: сучасний стан і перспективи розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції – Одеса, 2010. – С. 37.

53. Костенко Р. В. Формування у майбутніх економістів знань, умінь та навичок настройки клієнтського терміналу MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Наукове забезпечення процесів реформування соціально-економічних відносин в умовах глобалізації: матеріали V науково-практичної конференції, (29–30 квітня 2011 р.). – Сімферополь-Ялта : ВіТроПринт, 2011. – Т. I. – С. 31–34.

54. Kostenko R. V. Vocational Training of the Future Experts on Economy to Job in the International Currency Market FOREX / R. V. Kostenko // Україна у європейському просторі. Проблеми бізнесу, політики, права : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 квітня 2010 р.). – Львів : ЛУБН, 2010. – С. 188.

55. Kostenko R. V. Vocational training of the future economists to job in the currency market on the basis of computer technologies / R. V. Kostenko // Освіта та наука в умовах глобальних викликів : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (11–13 червня 2010 р.). – Сімферополь-Судак : ВіТроПринт, 2010. – С. 20–21.

56. Kostenko R. V. Use FOREX Signal System FOREX in Vocational Training of the Future Economists to Job in the Currency Market on the Basis of Computer Technologies / R. V. Kostenko // Наукове забезпечення процесів реформування соціально-економічних відносин в умовах глобалізації : матеріали IV науково-практичної конференції, (30 квітня 2010 р.). – в 2 т. – Сімферополь : ВіТроПринт, 2010. – Т. I. – С. 25–26.

57. Kostenko R. V. Teoretical Basis of Vocational Training of the Future Economists to Job in the Currency Market / R. V. Kostenko // Розвиток інноваційної культури суспільства: проблеми та перспективи : матеріали V науково-практичної конференції (21 травня 2010 р.). – Сімферополь : Центр розвитку освіти, науки та інновацій, 2010. – С. 232–234.

58. Kostenko R. V. Role of Computer Technologies and Business Communication in Vocational Training of the Future Economists to Job in the

Currency Market / R. V. Kostenko // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття : зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (9-11 вересня 2010 р.). – Одеса : Друк, 2010. – С. 193–195.

59. Kostenko R. V. Use of Computer Technologies in Vocational Training of the Future Economists to Job in the Currency Market / R. V. Kostenko // Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (4-6 червня 2010 р.). – Сімферополь-Судак : ВіТроПринт, 2010. – С. 121–122.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

60. Костенко Р. В. Впровадження інновацій у професійну підготовку майбутніх економістів до роботи на міжнародному валютному ринку FOREX / Р. В. Костенко // Таврійський економічний журнал. – 2010. – № 3. – С. 53–56.

61. Костенко Р. В. Методичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до прийняття інвестиційних рішень на валютному ринку / Р. В. Костенко // Таврійський економічний журнал. – 2011. – № 3–4. – С. 8–11.

62. Костенко Р. В. Методичні засади професійної підготовки майбутніх економістів до роботи з графіками цін на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4 / Р. В. Костенко // Таврійський економічний журнал. – 2010. – № 4. – С. 39–41.

63. Костенко Р. В. Формування у майбутніх економістів знань про типи ордерів та типи їх виконання в процесі професійної підготовки до роботи на валютному ринку / Р. В. Костенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 25 (38). – С. 97–99. – (Релігієзнавство. Культурологія. Філософія; Серія 7).

64. Костенко Р. В. Використання тестового самоконтролю знань в процесі підготовки до практичних занять з дисципліни «Організація діяльності валютної біржі та форексні операції»: Методичні рекомендації / Р. В. Костенко ; Європейський університет – Одеса : Вид-во «Букаєв Вадим Вікторович», 2008. – 44 с.

65. Костенко Р. В. Міжнародна валютна біржа FOREX : навчальний посібник / Костенко Р. В. – Одеса : Астропринт, 2010. – 168 с.

66. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення технічного аналізу валютного ринку: методичні рекомендації / Костенко Р. В. – Одеса : Астропринт, 2010. – 52 с.

67. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до здійснення фундаментального аналізу валютного ринку : методичні рекомендації / Костенко Р. В. – Одеса : Астропринт, 2010. – 24 с.

68. Костенко Р. В. Професійна підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі програмного продукту MetaTrader 4: Методичний посібник / Р. В. Костенко. – Одеса : Астропринт, 2010. – 104 с.

69. Костенко Р. В. Методика навчання роботі з комп'ютерними програмами, які використовуються на валютній біржі FOREX (MetaStock 7.0 та Omega Reserch TradeStation 2000i) : метод. рекомендації / Європейський університет. – Одеса : Видавництво «Букаєв Вадим Вікторович», 2008. – 36 с.

70. Костенко Р. В. Словник-довідник термінів, що вживаються на ринку FOREX / Одеська філія ПВНЗ «Європейський університет». – Одеса : Вид-во «Букаєв Вадим Вікторович», 2008. – 24 с.

АНОТАЦІЯ

Костенко Р. В. Підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України. – Одеса, 2015.

У дисертації розроблено й науково обґрунтовано методологічні концепти дослідження підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій, що включають особистісно зорієнтований, системно-діяльнісний, інформаційний і компетентнісний підходи; визначено сутність ключових понять дослідження: «підготовка майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій», «готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій» і уточнено сутність понять «валютний ринок», «комп'ютерні технології». Розкрито сутність і структуру феномена «готовність майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій»; визначено його компоненти (мотиваційний, когнітивний, гностичний, операційний та емоційно-вольовий) і показники, схарактеризовано рівні готовності майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій (високий, достатній, задовільний, низький). Визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. Розроблено зміст, методичний супровід і експериментальну технологію підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку, що містять гностичний, операційний та технологічний етапи.

Ключові слова: готовність до роботи на валютному ринку, майбутні економісти, педагогічні умови, експериментальна технологія, валютний ринок, комп'ютерні технології.

АННОТАЦІЯ

Костенко Р. В. Подготовка будущих экономистов в высших учебных заведениях к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д. Ушинського», МОН Украины. – Одесса, 2015.

В диссертации разработаны и научно обоснованы методологические концепты исследования подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий, которые включают лично-ориентированный, системно-деятельностный, информационный и компетентностный подходы; теоретически обоснована сущность психолого-педагогических понятий исследования: «профессиональное образование», «профессиональная подготовка», «профессиональная направленность» и «готовность к профессиональной деятельности».

Подготовка будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий определена как процесс овладения ими необходимых экономических знаний, профессиональных умений осуществлять фундаментальный и технический анализ валютного рынка, навыков работы с компьютерными программами, которые используются в процессе операционной деятельности на валютном рынке, а также создания необходимых условий для всестороннего развития студентов, мотивации их деятельности, становления гуманной творческой личности будущих экономистов, формирования у них профессионально необходимых качеств таких, как эмоциональная стойкость, внимательность во время выполнения валютных операций, наблюдательность за динамикой валютного рынка.

Раскрыта сущность и структура феномена «готовность будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий», который определён как результат подготовки, овладения необходимыми профессиональными знаниями о валютном рынке и валютных операциях, умениями и навыками технического и фундаментального анализа, навыками работы с компьютерными программами, которые используются на валютном рынке, средствами и приемами реализации профессиональной деятельности на валютном

рынке, а также приобретения будущими специалистами способности к саморазвитию, самообразованию, самосовершенствованию умений и навыков, сформированных во время их подготовки к указанной профессиональной деятельности, наличия стойкой мотивации, сформированности эмоциональной стойкости и психологического равновесия во время осуществления валютных операций, способности будущих экономистов принимать волевые решения на основе технического и фундаментального анализа валютного рынка, наличия у них добросовестности, определенного стиля делового поведения. Определены компоненты этого феномена (мотивационный, когнитивный, гностический, операционный и эмоционально-волевой), охарактеризованы уровни готовности будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий (высокий, достаточный, удовлетворительный, низкий).

Валютный рынок определён с экономической точки зрения: как финансово-экономические отношения, в процессе которых действует спрос и предложение на иностранную валюту, осуществляются конверсионные операции и операции по перемещению валютных капиталов; с организационно-технической: электронная сеть, которая соединяет между собой дилинговые центры и банки, которые составляют инфраструктуру этого рынка; с точки зрения профессиональной педагогики: место профессиональной самореализации экономистов, непосредственная деятельность которых тесно связана с выполнением валютных операций. Компьютерные технологии – целенаправленная организованная совокупность информационных процессов с использованием средств вычислительной техники, которые обеспечивают доступ к информационным данным и возможность их использования в производственных процессах.

Определены и научно обоснованы педагогические условия подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерных технологий (погружение студентов в макроэкономическую финансовую среду путем привлечения их к фундаментальному анализу валютного рынка; приобретение будущими экономистами опыта прогнозирования движения курсов валют с использованием технического анализа валютного рынка; участие будущих экономистов в инвестировании в финансовые инструменты во время проведения валютных операций на основе компьютерных технологий). Разработаны содержание, методическое сопровождение и экспериментальная технология подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке.

Ключевые слова: готовность к работе на валютном рынке, будущие экономисты, педагогические условия, экспериментальная технология, валютный рынок, компьютерные технологии.

SUMMARY

Kostenko R. V. Preparation of the future economists in higher educational institutions to job in the currency market on the basis of computer technologies. - Manuscript.

Dissertation for a Doctor's Degree in Pedagogical Sciences. Specialities 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky», Ministry of Education and Science of Ukraine. – Odessa, 2015.

In the dissertation are developed and are scientifically proved methodological approaches of research of preparation of the future economists to job in the currency market on the basis of computer technologies, which include focused on the person, system-activity, information and competence the approaches; the essence of key concepts of research is determined: «preparation of the future economists for job in the currency market on the basis of computer technologies», «the readiness of the future economists for job in the currency market on the basis of computer technologies» also is specified essence of concepts «the currency market», «computer technologies». The essence and structure of a phenomenon «readiness of the future economists for job in the currency market is opened on the basis of computer technologies»; its components and parameters are determined, the levels of readiness of the future economists to job in the currency market are characterized on the basis of computer technologies (high, sufficient, satisfactory, low). Are determined and the pedagogical conditions of preparation of the future economists to job in the currency market are scientifically proved on the basis of computer technologies. Are developed the contents, methodical support and experimental technology of preparation of the future economists to job in the currency market.

Key words: availability for service in the currency market, future economists, pedagogical conditions, experimental technology, currency market, computer technologies.